

Geachte leden van het Forum Standaardisatie,

Namens Microsoft Nederland spreek ik onze dank uit voor de uitnodiging om te participeren in de openbare consultatie inzake het expertadvies van de standaarden WSRP, PDF 1.7 en GEO standaarden.

Microsoft Nederland is van mening dat standaarden een belangrijk middel zijn in het streven naar interoperabiliteit en (leverancier)onafhankelijkheid. Standaarden zijn een factor in economische ontwikkeling en innovatie. Mede daarom zijn standaarden belangrijk, ook voor de Nederlandse overheid. Het ingezette beleid om het gebruik van standaarden te stimuleren bij de Nederlandse overheid steunen wij.

In de praktijk zien we een aantal zaken waar we als Microsoft Nederland een mening over hebben die afwijkt van de uitvoering door- of namens- de Nederlandse overheid. Qua zwaartepunt, betreffende de context van het Forum en College Standaardisatie, ligt dat op het beheerproces van de lijst van standaarden.

Microsoft Nederland neemt in de lopende consultatieronde geen positie in betreffende de drie ter consultatie aangeboden standaarden WSRP, PDF 1.7 en GEO standaarden. We zijn ons ook bewust dat deze reactie buiten de tijdsperiode van consultatie valt. De consultatie documenten laten wellicht ruimte om de algemene mening van Microsoft Nederland in te brengen. We zien deze reactie op de consultatieronde als een bijdrage richting de doelstellingen die bereikt kunnen worden met standaarden

Samengevat, zijn onze punten ten aanzien van het proces de volgende:

- Een aantal cruciale vragen en antwoorden in het proces zijn subjectief en laten ruimte voor interpretatie door de expertgroep, het Forum Standaardisatie en het College Standaardisatie.
- Het proces dupliceert voor een deel technisch werk wat wordt gedaan door standaardisatie commissies in bijvoorbeeld Ecma, OASIS, ISO/IEC, CEN en NEN
- Het is onduidelijk hoe de verantwoording van het Forum Standaardisatie en College Standaardisatie plaatsvindt. Met name welke rol en positie wordt geboden aan belanghebbenden met betrekking tot de uitkomst van een proces.

Als voorbeeld overstijgend en algemeen punt van aandacht benadruk ik dat een overheid rekening moet houden met de dynamiek rond ICT en standaarden. 'Over-specificatie' van voorwaarden en het beperken van keuzes en oplossingen beschikbaar in de markt, leiden af van het uiteindelijke en oorspronkelijke doel rond interoperabiliteit. Waarbij de consequenties negatiever kunnen zijn dan de uitgangssituatie.

De onder consultatie gepubliceerde documenten van de respectievelijke expertgroepen geven aanleiding aan punten van zorg ten aanzien van het proces. In deze reactie volgen verder een aantal voorbeelden die wellicht meer achtergrond geven. Uiteraard zijn we meer dan bereid de voorbeelden en eerder genoemde punten nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Hans Bos

National Technology Officer,
Microsoft Nederland

Voorbeeld: Subjectiviteit in vragen en antwoorden

De conclusie van de expertgroep inzake WSRP geeft aan dat er niet voldoende duidelijkheid is over de definitie van een open standaard en de complexiteit en implicaties van het niet voldoen aan die definitie. De expertgroep baseert zich op een aantal belangrijke punten in het document op verwachtingen en aannames (en stelt dat ook zelf). Het laatste punt bij de aandachtspunten geeft uiteindelijk aan dat de standaard überhaupt niet lijkt te voldoen aan de doelstelling om interoperabiliteit te verbeteren.

4.2 Advies

De expertgroep adviseert het college WSRP versie 2.0 zonder voorwaarden op te nemen op de lijst van open standaarden met de volgende aandachtspunten:

- *In enkele gevallen kan het zijn dat een licentie bij patenthouder WebCollage moeten worden aangevraagd. Dit is een formele stap die in de praktijk geen invloed heeft op hergebruik van de standaard.*
- *De verwachtingen over het gebruik van de standaard zijn positief. Echter de ervaring met het gebruik van de standaard in het overheidsdomein is tot nu toe beperkt.*
- *De interoperabiliteit tussen portletaanbieders en portletafnemers van verschillende leveranciers kan ingeperkt worden door keuzevrijheid in de implementatie van de standaard. Enkele afspraken tussen portletaanbieders en portletafnemers over gebruik van de standaard zijn noodzakelijk om interoperabiliteit te optimaliseren.*

In het rapport zijn diverse plekken aan te geven waar de vraagstelling vanuit de selectiecriteria ruimte laten voor interpretatie en waar antwoorden getuigen van subjectieve beoordelingen. Gesteld kan worden dat het proces middels de consultatieronde een borging kent voor subjectiviteit, hiaten en/of onzorgvuldigheden. Het proces geeft echter niet duidelijk aan welk gewicht en/of rol de uitkomst van een consultatieronde heeft, noch welke positie een belanghebbende heeft ten aanzien van een advies door het Forum Standaardisatie en/of een beslissing door het College Standaardisatie.

Andere voorbeelden van subjectiviteit zijn te vinden in het expertrapport inzake PDF 1.7, waar de op XML gebaseerde open standaard Ecma-388 Open XML Paper Specification (OpenXPS) wordt neergezet als een standaard met een klein marktaandeel:

Concurrenten die zich op hetzelfde toepassingsgebied richten en die niet op de lijst met open standaarden staan, kennen een klein marktaandeel. De standaard XPS van Microsoft is hier een voorbeeld van.

Hier wordt een onderbouwing 7 niet nodig geacht (ik ga in de context van dit voorbeeld niet in op de foute verwijzing naar Microsoft inzake XPS). En ook bij PDF 1.7 kwalificerende argumenten wordt niet onderbouwd, maar in algemeenheden gesproken:

- *Deze praktijkervaring betreft dan weliswaar niet specifiek versie 1.7, maar de...*
- *Momenteel wordt versie 1.7 van de PDF standaard nog niet door alle marktpartijen ondersteund, maar dit aantal is..*
- *de expertgroep verwacht dat inzet van deze standaard hand over hand zal toenemen..*

Voorbeeld: Onderlinge invloed van standaarden

Het expertgroep rapport rond PDF 1.7 geeft een voorbeeld hoe het opnemen van een standaard effect kan hebben op het gebruik van een standaard in een ander toepassing- of werkingsgebied.

Migratie vanuit PDF v1.7 naar PDF/A-1 is niet goed mogelijk. Naast richtlijnen en aandachtspunten voor het opstellen van 'nette' documenten (zie paragraaf 3.4.1) is daarom ook de keuze voor PDF/A-1 of PDF v1.7 een aandachtspunt. Een belangrijk gevolg van de keuze voor PDF v1.7 is namelijk dat een document dat in PDF v1.7 is gepubliceerd niet zonder meer kan worden gearchiveerd door het document om te zetten naar PDF/A-1. Hierbij gaat content en functionaliteit verloren.

Dit is een voorbeeld van hoe de dynamiek en innovatie rond standaarden gevolgen heeft voor afbakeningen rond onder meer de op dit moment vrij arbitraire en beïnvloedbare toepassing- en werkingsgebieden van een standaard.

Het is onduidelijk hoe het proces om gaat met dergelijke situaties rond overlap, vervanging en/of verdringing door (nieuwe) standaarden. De expertgroep staat het bijvoorbeeld ook nog vrij om werking- en toepassingsgebieden anders te definiëren dan bij de oorspronkelijke aanvraag.

Voorbeeld: interpretatie van de 'vergroten van interoperabiliteit' doelstelling

Al eerder is genoemd dat een aantal cruciale vragen en antwoorden ruimte laten voor interpretatie en subjectiviteit. In dat licht is het antwoord in het expertgroep document inzake PDF 1.7 een voorbeeld:

De expertgroep is van mening dat het opnemen van de standaard op de lijst bijdraagt aan het vergroten van de interoperabiliteit. Met name samenwerking tussen overheid en burger/bedrijf is gebaat bij het gebruik van de standaard, omdat burger en bedrijfsleven voor alle communicatie vanuit de overheid maar van één documentformaat gebruik hoeven te maken.

Hier wordt een 'algemeenheid' gebruikt als onderbouwing waarom een specifieke standaard de interoperabiliteit van de overheid zal vergroten. Vervolgens wordt middels twee kanttekeningen expliciet aangegeven dat er risico's zijn ten opzichte van de huidige interoperabiliteit:

Hierbij dienen wel de volgende kanttekeningen te worden geplaatst:

- *Het opnemen van de standaard op de lijst garandeert allerm minst correct gebruik van de standaard. De vele mogelijkheden van de PDF v1.7 standaard laten toe dat men documenten in dit formaat opstelt, die weliswaar conform de standaard zijn, maar op vele andere punten (toegankelijkheid, leesbaarheid, etc.) tekort schieten. Nadere richtlijnen en afspraken zijn daarom nodig om gebruik en implementatie van de standaard op een goede manier te realiseren.*
- *Het gebruik van PDF kan ervoor zorgen dat de rijke toepassingsmogelijkheden/ functionaliteit van het brondocument verminderen, waardoor de interoperabiliteit minder kan worden. Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat sommige technologieën ook in PDF v1.7 niet (volledig) ondersteund worden. Binnen specifieke toepassingsdomeinen, zoals het gebruik van CAD/CAM toepassingen, is het daarom aan te bevelen van specifieke profielen van PDF of van de originele formaten gebruik te maken (bijvoorbeeld PDF/E).*

In feite geven deze kanttekeningen onderbouwing voor het standpunt dat een overheidsbeleid inzake standaarden neutraal en open zou moeten zijn. Opdat de ontwikkelingen in de markt makkelijk(er) kunnen bijdragen aan de interoperabiliteit en onafhankelijkheid.